

Література

1. Северин-Мричковська Л. В. Концепція смарт-економіки в економіко-філософському дискусі. Київський національний економічний університет. 2010. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36323/md_km_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Voronkova Valentina and Kyvliuk Olga, Individual at the educational space of smart-society. Interdisciplinary Studies of Complex Systems. 2017. 10-11. P. 88–95. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17103>
3. Воронкова В., Нікітенко В., Метеленко Н. Еволюція концепції від смарт-освіти до смарт-економіки та смарт-бізнесу. Економіка та суспільство. 2023. № 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-17>

УДК 330.004

Проскурович О. В., к.е.н., доцент
Хмельницький національний університет

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ВІДКРИТИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС

До повномасштабної війни Україна займала лідируючі позиції у Європі за темпами розвитку сфери відкритих даних. При цьому продуктами та відповідними сервісами з open data щомісяця користувалося понад 7 мільйонів українців [1]. Однак, умовах воєнного стану доступ до значної частини реєстрів був тимчасово обмежений, але робота над цим напрямом не зупинилася. Зрозуміло, що обмеження в доступі до відкритих даних негативно позначилось на діяльності вітчизняних бізнесових структур. Одночасно це і знизило прозорість державних органів. Проте, уже за декілька місяців, доступ до open data почав поступово відновлюватися. Про повноцінне відновлення в умовах війни не можна говорити, але роботи у цьому напрямку ведуться. Зокрема, в березні 2024 р. Міністерство цифрової трансформації України презентувало візію розвитку відкритих даних [1]. Провідним напрямком якої є застосування відкритих даних як ефективного інструменту у подолання основних воєнних викликів та у відновленні економіки у повоєнний період.

За словами Михайла Федорова [1]: «Україна - єдина країна у світі, яка розвиває відкриті дані в умовах війни». Він підкреслив пріоритетність відбудови економіки країни на основі відкритих даних. Вони допоможуть відслідковувати цей процес, надаючи громадянам доступ до інформації про фінансування, етапи та управління проєктами відновлення. Це забезпечує відкритість та прозорість у процесі відновлення країни у повоєнний час. Водночас open data допоможе залучити найефективніші стратегії, враховуючи реальні потреби та побажання громадян [1].

Вагомість відкритих даних пояснюється такими аспектами [2]:

- 1) відкриті дані є політичним явищем та одним з інструментів впливу на політику держави;
- 2) якість відкритих даних позначається на результативності процесу управління;
- 3) відкриті дані характеризують прозорість владних інститутів і застосовуються для суспільного контролю над ними;
- 4) оприлюднення відкритих даних може нести загрози, особливо в умовах воєнного часу.

Зокрема, висвітлення інформації про те, що «приліт» ракети відбувся на об'єкт, який фігурував у відкритих даних, або що на окупованій території окупанти приходили насамперед до людей із певного публічного реєстру призведе до необхідності закриття даних. Отже, ризики щодо публічності відкритих даних в умовах війни досить високі.

Позиція держави щодо відкритих даних наступна [3]: «Держава збирає та накопичує інформацію про різні аспекти життя. Ці дані дуже цінні, і велика частина з них має бути доступною та відкритою для бізнесу, стартапів, урядовців, журналістів, громадськості. Open data допомагають контролювати роботу державних органів, покращувати державні сервіси та створювати нові. Більше відкритих даних створює більше можливостей для всіх». Підтвердженням цьому є значна кількість державних послуг в Україні, яка надається в електронному форматі. Це унеможливує втручання чиновників у роботу бізнесу, прискорення самого процесу обробки запиту та боротьби з корупцією. З початку повномасштабної війни на порталі державних послуг «Дія» було запущено 70 нових цифрових сервісів. Вони стосуються допомоги по безробіттю, «Оселя, видачі різноманітних довідок і витягів, COVID-сертифікатів, судові послуги, виконавчі впровадження, послуги для ВПО, податки, повернення вкладів, розваги і навчання. При цьому, цифровізація не лише покращує роботу сервісів, а й допомагає заощаджувати бюджетні кошти.

Для збереження темпів розвитку цифровізації Міністерство цифрової трансформації України розробило план роботи з open data на найближчі роки. Він містить п'ять стратегічних напрямів: реалізація національної політики відкритих даних, робота над безпековим аспектом на час дії воєнного стану, модернізація національного та місцевих порталів, підвищення якості й доступності даних та навичок роботи з ними [1]. Воно планує, впродовж наступних трьох років, додати близько 100 нових обов'язкових до оприлюднення наборів даних, провести навчання для 5000 держслужбовців, 200 журналістів, студентів з понад 10 закладів вищої освіти, надати грантову підтримку 15 сервісам на основі відкритих даних [1].

Отже, розвиток відкритих даних повинен забезпечити створення сприятливого середовища для інновацій. Вітчизняні напрямки щодо глобальних інновацій «WIN-WIN» забезпечують переваги у прагненні до

якісної освіти, процвітаючої екосистеми стартапів і бізнесу, надійних наукових досліджень і суворих стандартів безпеки. Втілення цієї стратегії матиме позитивний стабілізуючий ефект для національної економіки, бізнесу та інноваційного середовища, сприяючи створенню більш привабливого середовища для інвесторів. Одночасно, реалізація Стратегії інноваційного розвитку України має значний потенціал для підвищення глобального статусу України шляхом започаткування нових галузей промисловості, створення можливостей для працевлаштування та залучення значних інвестицій [4].

Література

1. Мінцифра презентувала візію розвитку відкритих даних в Україні [Електронний ресурс] – URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-prezentovala-viziyu-rozvitku-vidkritikh-danikh-v-ukraini>
2. Кирило Захаров Відкриті дані під час війни: питання, що потребує відповіді [Електронний ресурс] – URL: <https://voxukraine.org/vidkryti-dani-pid-chas-vijny-pytannya-shho-potrebuye-vidpovidi>
3. Дія. Відкриті дані [Електронний ресурс] – URL: <https://diia.data.gov.ua/>
4. Ukrainian global innovation vision 2030 [Електронний ресурс] – URL: <https://winwin.gov.ua/en>

УДК 338.32

Мельник М.М., здобувач освіти
Київський національний університет
технологій та дизайну

ЕВОЛЮЦІЯ СМАРТ-ЕКОНОМІКИ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Смарт-економіка - це концепція, що передбачає використання новітніх технологій, інновацій та даних для покращення ефективності господарської діяльності підприємств. Україна, як і будь-яка інша країна, стикається з викликами швидкої зміни в економічному середовищі, і смарт-економіка може стати ключовим інструментом у вирішенні цих викликів.

Існує декілька шляхів, які підприємства в Україні можуть використовувати для впровадження смарт-економіки в свою діяльність. Наприклад, використання штучного інтелекту для аналізу великих обсягів даних може допомогти підприємствам у прийнятті кращих управлінських рішень. Технології Інтернету речей можуть покращити моніторинг і керування обладнанням і ресурсами. Розробка цифрових ринків і платформ може сприяти взаємодії між різними гравцями на ринку.